

הארמיים, ובהשוואה לתורות דומות בעולם הקדום, לספרות בית שני, למגילות מדבר יהודה ולספרות חז"ל. הדיון מתבסס על נתונים שנאספו מכל התרגומים הארמיים לתורה: אונקלוס, הירושלמי על מהדורותיו, כתב יד נאופיטי ושוליו, ציטוטי תרגום, תרגומי גניזה ותוספתות תרגום. מכל אלה עולה כי התרגומים לתורה אינם עשויים מקשה אחת. בעוד שתרגום אונקלוס מתעלם כמעט לחלוטין מעולם המלאכים, התרגומים הארץ ישראלים בכלל, והתרגום המיוחס ליונתן בפרט, משלבים את המלאכים בתרגומם גם במקומות שבהם אין להם זכר במקור המקראי. השוואת התרגומים לספרות חז"ל, לספרות החיצונית, לספרות קומראן ולספרות המיסטית היהודית מלמדת על קרבתם של התרגומים לעולם של חז"ל בכל הנוגע להתייחסותם למלאכים – אלה ואלה נמנעים מהרחבת יתר של עולם זה.

האוצרות הגנוזים של הפטריארכיות בירושלים

אלי שילר (עורך)
אריאל 215, אדר תשע"ז, 176 עמ'

אוצרות רבים גנוזים בפטריארכיות ובגנזכי העדות הנוצריות בירושלים – הארמנית, הפרנציסקנית והיוונית אורתודוקסית. רוב האוצרות הללו טרם

רחק וקרוב הגות יהודית בביזנטיון בשלהי ימי הביניים

דב שוורץ
מאגנס, 2016, 554 עמ'

הספר עוסק ברעיונות שהתפתחו בהגות היהודית באזורי הקיסרות הביזנטית בשלהי ימי הביניים. התסיסה הרעיונית באותה תקופה הולידה תפיסות שכלתניות חדשניות ולעתים גם ויכוחים חריפים בסוגיות שונות. המחבר דן בגישות שונות בתורת האלוהות, הבריאה, הנפש, השכל והנבואה בהגותן של דמויות לא מוכרות כמו רבי שמריה האקריטי, רבי אלנתן רלקיש, רבי יהודה משקוני ורבי מיכאל בלבו. הוא בוחן את השפעת התופעות הביזנטיות הייחודיות על ההגות היהודית ומציג סוגות ספרותיות שפרחו במרחב הביזנטי כמו שירה ודרשנות. זרמים בהגות היהודית שעדיין לא נחקרו מוצגים היטב, ופולמוסים ערים בסוגיות רעיוניות מוארים בהרחבה.

תורת המלאכים בתרגומים הארמיים לתורה

יעקב אזולאל
רסלינג, 2016, 222 עמ'

הספר עוסק בתורת המלאכים כפי שהיא באה לידי ביטוי בתרגומי התורה

חכמים כרך חמישי: ראשית הישיבות בבבל ובארץ ישראל

בנימין לאו
ידעות ספרים, 2017, 296 עמ'

הכרך החמישי בסדרת הספרים הפופולרית עוסק במעבר מדור המייסדים של תקופת התלמוד לדור תלמידיהם – לקראת סוף המאה השלישית. הלימוד בצלו של חכם גדול זה או אחר מפנה את מקומו לתופעה חדשה: לימוד במוסד קבוע – הישיבה הקשורה קשר בל יינתק לבית הדין – שהעומדים בראשו מתחלפים אך הוא נשאר על מקומו. כך הולכים ומתבססים האופי והשיטה האופייניים לישיבות השונות, כפי שאלה עוצבו בידי ראשיהן הראשונים. ישיבות סורא ופומבדיתא נבדלות זו מזו בשיטות הלימוד הנהוגות בהן, ושתיהן שונות מדרכו של רב נחמן במחוזא, הספוגה בתרבות קוסמופוליטית. למול ישיבות בכל נאבקת ישיבת טבריה על שימור ההגמוניה שלה תוך התמודדות עם עולם הנצרות ההולך ומתעצם לנגד עיניה. בלשון בהירה וקולחת נפרס לנגד עיני הקורא – המצוי בחומרים וגם זה שאינו מצוי בהם – עולמם החי של אמוראים כמו רב ירמיה בר אבא, רב הונא, רב חסדא, רב המנונא, רב נחמן, רב ששת ורבי זירא.

